

48. Ersättning för skada till verksamheter vid vägavstängningar

Regelverk: Miljöbalken, 32 kap

Mottagare: Justitiedepartementet

Påverkan på företag idag

Vägstängningar som sker av kommunen eller Trafikverket som tillfälligt skär av ordinarie tillfartsvägar till verksamheter såsom dagligvarubutiker ger ofta stor påverkan för verksamheten. Högsta domstolen har 1996 slagit fast att intäktsbortfall på grund av vägavstängningar utgör sådan "liknande störning" som kan ge rätt till miljöskadestånd enligt 32 kap. miljöbalken.

Vid s.k. ort- eller allmänvanliga störningar förutsätter rätt till skadestånd att störningen skäligen inte bör tålas. Idag sker en mycket restriktiv tolkning av vad en näringsidkare skäligen bör tåla vid en vägstängning. Mark- och miljödomstolen har t.ex. slagit fast att tio procent omsättningsnedgång under tio månader inte är tillräckligt stor skada för att den inte ska behöva tålas (MÖD 2019:13).

Nuvarande ordning innebär att det inte finns tillräckliga incitament för utövare av vägavstängningar att ta tillbörlig hänsyn till verksamheter som drabbas av avstängningen. Följden är att skademinimerande åtgärder och dialog om möjliga lösningar många gånger uteblir. Butiker och andra verksamheter som drabbas av en vägavstängning tappar stora värden, kan behöva säga upp personal och i vissa fall behöva lägga ned sin verksamhet.

Åtgärdsförslag

Ändring i miljöbalken bör genomföras, där rätten till miljöskadestånd vid vägavstängningar regleras särskilt. Regleringen bör utgå från vad som framgår av förarbetena till miljöbalken. Av dessa framgår bl.a. att vid skälighetsbedömningen bör hänsyn tas till skadans storlek och att en för den skadelidande ekonomiskt kännbar skada inte bör anses vara en sådan som den skadelidande skäligen bör tåla. (Prop. 1985/86:83 s. 42)¹. Det bör också tydliggöras att utövare av vägavstängningar har en skyldighet att samverka med närliggande verksamheter för att minimera skadeverkningar.

Bedömning av åtgärdsförslagets effekter för företagen

Om rätten till ersättning för intäktsbortfall stärks kommer verksamheter som drabbas av vägavstängningar att ha större möjlighet att bedriva verksamheten under störningsperioden och behålla personal. Det skulle även ge ett incitament till utövare av vägavstängningar att bedriva arbetet på ett sätt som minimerar skadeverkningar för närliggande verksamheter.

Kontaktuppgifter

Svensk Handel, Jolanda Girzl

0703-50 08 87, jolanda.girzl@svenskhandel.se

¹ Miljöbalkens förarbeten (prop. 1997/98:45 s. 976) om miljöskadestånd hänvisar till gamla miljöskadelagens förarbeten prop. 1985/86:83.